

Ako som prišiel o panenstvá

Viem, jedna láska je vždy prvá, začína Miroslav Válek svoju báseň. Pre Pyka, hlavného hrdinu tohto poviedkového románu, sa však láska stáva akoby prvou zakaždým, keď sa s ňou stretne. A pritom Pykove skúsenosti s dievčatami a mladými ženami nie sú sentimentálne. Prýšti z nich život, mladost, dravosť a len občas trpké poznanie, že niekedy ani ten najvrúcnejší cit nezachráni milovanú bytosť. Spisovateľovi Petrovi Šrankovi sa podaril malý zázrak. Jeho rozprávanie o premene chlapca na muža je plné láskavého humoru, bizarných situácií, krehkého milovania a toľkého porozumenia, že možno aj vy uveríte v možnosť opätovnej premeny ženy v pannu, ak naozaj miluje muža...

Na úvod sme si dovolili použiť túto anotáciu k novému románu žiarskeho spisovateľa Petra Šranka – Ako som prišiel o panenstvá. Kniha by sa pokojne mohla volať aj Moje prvé razy. Alebo Moje prvýkrát. Rozpráva o tínedžerovi Pykovi a o tých najdôležitejších veciach, ktoré zažil prvýkrát v živote alebo ktoré sa ho v živote prvýkrát silno dotkli. Obsahuje päť príbehov z jeho stredoškolských čias (na každý ročník školy jeden plus posledné prázdniny), v ktorých sa z chlapca stáva chlap, z mantáka romantik, z múzofóba múzofil, zo skleníkovej kvetinky skalná ruža... Zoznam je veľmi dlhý. Musel si však pridať k oficiálnemu vzdelávaciemu procesu zopár súkromných predmetov a súkromných učiteľiek.

Peťovi už knižne vyšli básnická zbierka Definitiva, poeticko-erotický román Múzofil a zbierka krátkych textov Jednohubky 1. Prvýkrát však vydáva pod hlavičkou najväčšieho slovenského vydavateľstva. „Kniha má najmenej tri anotácie a každá osloví iného čitateľa,“ naznačuje na úvod nášho rozhovoru, v ktorom nám prezradil, ako vznikla spolupráca s Ikarom, ako dlho svoj najnovší román písal, ale aj to, prečo sa nateraz nevenuje textovaniu pesničiek.

Máš už za sebou niekoľko úspešných počínov, no po prvýkrát ti vychádza titul v najväčšom slovenskom vydavateľstve Ikar. Ako sa podarila táto spolupráca?

Jednoducho. Poslal som, vybrali si, vydali. Až neskôr mi došlo, že som mal vlastne šťastie, lebo z rukopisov, ktoré im prídu, tak skončí asi každý desiaty.

Ikar zastrešuje najúspešnejších slovenských i zahraničných autorov, ako sú Banáš, Vasilková, Karika či Jo Nesbo. Cítiš sa dobre v ich spoločnosti?

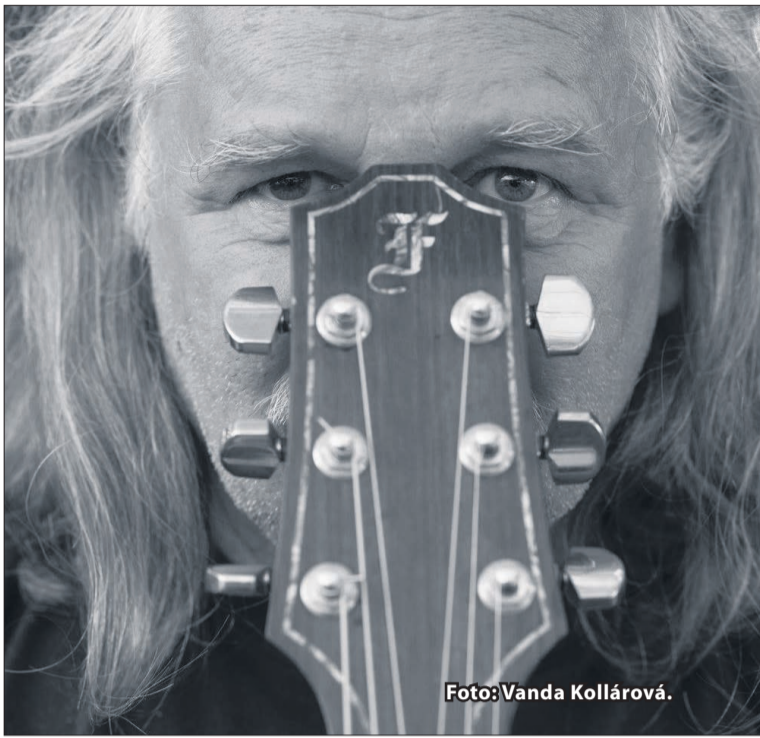

Foto: Vanda Kollárová.

Dobre. Ale poker zatiaľ hrať spolu nechodíme, ako Vtiera Castle, ktorý mastil karty s najlepšimi americkými spisovateľmi. Budem musieť niečo zorganizovať, napíšem pánoovi Joovi Nesboovi.

Ako dlho si na novej knihe pracoval a kde si čerpal inšpirácie?

Román vznikol v etapách. Keď nahliadnem do svojho autorského denníka a vyhladáam dátumy začiatku a konca, trvalo to dva a pol roka. No v skutočnosti som písal asi rok čistého času. Z toho dva mesiace korektúry v spolupráci s editorkou. A inšpirácie? Fantázia, pozorné počúvanie cudzích príbehov a vlastné spomienky.

Kto by si knihu mal určite prečítať a komu ju, pre zachovanie duševného zdravia, neodporúčaš?

Neublíži nikomu nad pätnásť rokov. Ale pre zachovanie duševného zdravia by ju nemali čítať moralisti a puritáni. Naopak, tí, ktorí majú radi šťavnaté príbehy, poetické opisy milovania, dejové prevapenia či oddychový humor, tí si ju dokážu

skvelo vychutnať.

Vystupuje v knihe niekto z predchádzajúcich kníh? Alebo ide o úplne novú líniu príbehov?

Kniha je prequelom, teda tým, čo sa stalo pred, románu Múzofil, preto majú aj spoločnú hlavnú postavu. V Múzofilovi je Pyko zrelým chlapom po vysokej škole, v „Panenstvách“ sa jeho príbehy začínajú. Je tínedžerom.

Má Pyko predlohu v reálnej postave, alebo je to úplne vymyslený hrdina? Niekde medzi tým, ale tak to už v beletrii býva. O reálnych postavách sa píše životopisy, o vymyslených fantasy.

Čo bolo najťažšie pri písaní tejto knihy a, naopak, po skúsenostiach z predchádzajúceho písania, čo najľahšie? Skúsenosti už boli, takže čoho si sa vyvaroval?

Po vydaní predchádzajúceho románu som si uvedomil, že čitateľské zvyklosti nastupujúcej generácie sa radikálne zmenili. My sme boli schopní trpezlivo

prečítať veľké romány Tolstého či Stendhala, no internet zmenil pomery. Dĺžkovo najobľúbenejšími žánrami sa stali esemeska, tvit a status na Facebooku. Ťažko si potom udržať pozornosť textom dlhším ako blog. Preto som nový román písal tak, aby sa dal čítať po častiach. Má päť samostatných príbehov, každý je dramaticky uzavretý, lebo má svoju vlastnú zápletku aj rozuzlenie. Stačí hodinka či dve času a čitateľ sa dozvie všetko od začiatku do konca. Päťkrát. To by mohli zvládnuť aj tí, pre ktorých je už román veľkým sústom.

Bude mať kniha pokračovanie?

Záleží na tom, aká bude odozva. Napísať ju nebolo jednoduché práve pre to, čo som spomínal vyššie. Príbehov, zápletiiek, rozuzlení, peripetií či katarzií je tam na päť románov, len som to zhustil do jedného. Výhoda pre čitateľa, nevýhoda pre autora.

Kto bol prvým čitateľom a aká bola reakcia?

Keďže som písal na etapy, prví čitateľa čítali len prvú, presnejšie nakoniec tretiu, časť tohto románu. Odozvy výborné, jedna čitateľka napísala, že zmeškala do práce, lebo musela dočítať do konca. Celú knihu ako prvá čítala editorka vydavateľa, bola nadšená. Najviac ma potešilo, že mi po prečítaní tipovala vek 24 rokov. To je dôkaz, že moje výhovorky na oneskorenú pubertu majú racionálny základ.

Zo skúseností viem, že niektoré vydavateľstvá dosť zasahujú do obsahu a chcú, aby autor niektoré pasáže či kapitoly prerobil. Ako to bolo v tvojom prípade – mal si úplne voľnú ruku, alebo si musel niekde urobiť ústupky? Za akých podmienok si ochotný ustúpiť?

Ústupky som robiť nemusel. V procese korektúr a editorského „česania“ som urobil dosť zmien, ale tie sa ústupkami nazývať nedajú, lebo som s nimi súhlasil, boli pre dobro veci. Navyiac, vydava-

telstvu môžem ďakovať za to, že sa im ponúknutá verzia zdala krátka a donútili ma napísať ešte jednu, piatu časť. A tá je podľa mňa nakoniec z knihy najlepšia.

Kniha má veľmi pekný obal. Je podľa tvojich predstáv?

Profesionálna grafička mi poslala desať návrhov, doma som urobil anketu a tento návrh vyšiel u nás víťazne. Som rád, že aj u vydavateľa. Ja som síce koletoval ešte s jedným, pikantnejším, ale bolo mi jasné, že by nebol pre každého.

Kde si knihu môžeme kúpiť?

Niekoľko má rád vôňu tlače, šuchot obracovaných stránok a naslinené prsty. Ten číta papierové knihy. Iný má zasa rád vôňu displeja, šuchot pixelov a tisíce kníh vo veľkosti jednej. Ten hľadá e-knihy. Mój nový román vychádza v ústrety obom skupinám čitateľov. Dá sa kúpiť v kamenných obchodoch, napríklad aj v žiarskom knihkupectve, alebo v e-shopoch (bux.sk alebo martinus.sk). Kto chce podpis či venovanie, musí si ma odchytiť. Stále nosím pre istotu so sebou jeden výťahok. Chcel by som tu spomenúť jednu výhodu e-knihy, ktorú si nie každý uvedomuje – máte ju v svojej „knihovničke“ do piatich minút z ktoréhokoľvek miesta na svete.

Kedy bude ďalšia kniha? Alebo, neboďaj, už máš ďalšiu rozpísanú?

Stále mám niečo rozpísané. No doba kultúre nepraje. Aj tento román mal vyjsť v máji, vyšiel až v septembri, a to môžem byť rád, lebo niektoré tituly muselo vydavateľstvo odložiť ešte výraznejšie alebo na neurčito.

Čo tvoje hudobné počiny, stíhaš sa venovať aj pesničkám a textovaniu?

V tomto žánri mám pauzu. Ak mi niečo napadne, smeruje to k protestsongu a do toho sa mi veľmi nechce, načo prispievať k negativizmu, ktorého tu teraz máme veľa. A textovať pre iných? Majú existenčné problémy, do nových projektov sa nehrnú.

Foto: Diana Lasloková.

Knihu máš dopísanú, blížia sa Vianoce. Ako ich stráviš, s kým, ako sa na tieto sviatky vo všeobecnosti pripravuješ?

V kruhu rodiny. I keď ten je vždy skôr viacuholníkom ako kruhom. Tento rok z toho asi viac ako štvoruholník neurobíme. Vianoce budú určite iné ako zvyčajne. Možno budeme mať dovolené Ježiška pustiť iba s rúskom a negatívnym testom. Nechám mu pod stromčekom dezinfekciu, zavriem dvere a v kuchyni počkám, čo si za takýto prístup zaslúžim.

Viac informácií o Petrovi Šrankovi aj o jeho najnovšej knihe nájdete na webovej stránke www.petersrank.sk. Ak s ním chcete byť v kontakte, prihláste sa na odber newslettera alebo ho sledujte na Facebooku. „Ešte o jednu vec by som chcel čitateľov požiadať. Dnes kniha, o ktorej sa na internete nehovorí, neexistuje, aj keby bola akokoľvek dobrá. Preto by som chcel poprosiť každého, kto túto moju prečíta, aby o tom zanechal aspoň drobnú stopu. Malú recenziu, názor, komentár, selfie s ňou v Austrálii či Pitelovej. Kdekoľvek na sociálnych sieťach, ale najlepšie tam, kde takéto hodnotenia podporujú (bux.sk, martinus.sk, goodreads.com...) Urobme z toho nový čitateľský zvyk. Nehovorím len za seba a za túto knihu, hovorím za všetkých necelebritných autorov a všetky ich necelebritné knihy,“ dodáva na záver Peťo Šrank.

(li)

O knihe

Kniha rozpráva o tínedžerovi Pykovi a o tých najdôležitejších veciach, ktoré zažil prvýkrát v živote, alebo ktoré sa ho v živote prvýkrát silno dotkli. Obsahuje päť príbehov z jeho stredoškolských čias (na každý ročník školy jeden plus posledné prázdniny), v ktorých sa z chlapca stáva chlap, z mantáka romantik, z múzofóba múzofil, zo skleníkovkej kvetinky skalná ruža... zoznam je veľmi dlhý. Musel si však pridať k oficiálnemu vzdelávaciemu procesu zopár súkromných predmetov a súkromných učiteľiek. V poviedke Psie roky má prvák Pyko asi pätnásť rokov a predmetu Prvá láska ho učí Nikola. Presvedčí ho, že stojí za to merať čas wow chvíľami. Môže sa dozvedieť napríklad aj to, ako môže jedna biela kvapka zmeniť vzťah, aký je rozdiel medzi komiksovým a poetickým videím nahého dievčaťa, ako spolu súvisia požiare a prezervatívy.

V poviedke Výrobca panien má druhák Pyko asi šestnásť rokov a predmetu Prvá múza ho učí Biba. Dá mu poznanie, že jednoznačne platí – kvalitná múza, polovica úspechu. Možno sa dozvieš, prečo múzy dávajú jazýčkové, ako sa píše Báseň o hovne, ktorá nie je o hovne, ako vyzerá pánsky hymen.

V poviedke Zimomriavky má tretiak Pyko asi sedemdesiat rokov a predmetu Prvý príbeh ho učí Saida. Ukáže mu čaro mystifikácie a čaro staršej ženy. Možno sa dozvieš, aký je pravdivý mýtus o vzniku

Príprava knihy Ako som prišiel o panenstvo.

ku sveta a obriezky, či sa oplatí chovať chlapa len kvôli vajciam, čo je najcenejšie na mladom zajačikovi.

V poviedke Mužena má štvrták Pyko asi osemnásť rokov a predmetu Prvý nonsens ho učí Lea. Dôjde mu, že psychika je niekedy mocnejšia ako fyzika. Možno sa dozvieš, ako vyzerá prirodzená forma umelého oplodnenia, aké druhy impotencie poznáme, ako zapadnúť do šťastnej lesbičky rodiny.

V poviedke Striasanie sliviek má Pyko prázdniny po maturite a predmetu Prvý boj ho učí Mirjana. Doškoli ho z reálneho humanizmu. Možno sa dozvieš, aké prsia majú radi matematici, ako vyzerá tantrická rýchlovka, čo je to smradová imunita.

V každej poviedke je viac prvých razov, no v popisoch vyššie bol vždy len jeden. To preto, aby sa neprezradzala dej. Ale nič sa neprezradí, ak dáme všetky prvé razy naraz a v náhodnom poradí: prvá smrť, prvá černoška, prvý roadtrip, prvá láska, prvá báseň, prvá nakladačka, prvé seba-poškodzovanie, prvý incest, prvé krími, prvý protest, prvá švédka dva a polka, prvá mystifikácia, prvá mlčka, prvý príbeh, prvá impotencia, prvá múza, prvá bolestná otázka, prvá lesbička, prvá tantra, prvá vražda, prvá transka, prvá princezná, prvý silikón, prvé bodnutie nožom, prvý fetiš, prvých 9 a 1/2 týždňa, prvý nonsens, prvý boj, prvá obeť, prvé znásilnenie, prvá meditácia, prvý sex...

Ukážka

„Sexturistika od Bangkoku po Manilu,“ prečítal som z prvého lístka, čo som vytiahol zo Suchého šiltovky.

Konečne sme mali po maturite a začínali sa naše posledné spoločné prázdniny. Chceli sme zažiť niečo mimoriadne, dobrodružné a nezabudnuteľné. V prvej fáze výberu každý z nás napísal na kus papiera svoj návrh takým spôsobom, aby presvedčil ostatných. Zatiaľ bez akéhokoľvek filtra, ktorý by obmedzoval fantáziu. Opäť som siahol do šiltovky a vyťahoval lístok za lístkom.

„Ganja tour po coffee shopoch Holandska. Happyendy juhovýchodnej Ázie. Delírium tremens v páleniciach írsky whisky. Transsibírskou magistrálou za najlacnejšou vodkou. Transky Thajska – keď neskúsiš, nevieš.“

„Ešte toto!“ Vajco hodil ďalší lístok. Fany ho chytil vo vzduchu. „Zmutované krásavice Černobyľ? Nikdy! Ešte raz povieš ten debilný vtíp o Červenej čiapočke s tromi ceckami a zabijem ňu.“ Lístok sme kolektívne skartovali.

V druhej fáze sme pridali filter našich finančných možností. A víťaz bol hneď jasný. Stopom na Balkán.

Foto: archív PŠ.

Celoplošné testovanie bolo skúškou zručností

Celoplošného testovania sa z radov zdravotníkov zúčastnila aj Jana Angletová, sestra OAİM Nemocnice Svet zdravia Žiar nad Hronom. Prvé skúsenosti s koronavírusom získala v mobilnom odberovom mieste zriadenom v areáli žiarskej nemocnice, ktoré začalo poskytovať služby už počas prvej vlny pandémie.

„Zapojiť sa do práce v odberovom mieste, kde prichádzali na odbery celé rodiny, deti či seniori zo širokého okolia, bolo pre mňa samozrejmosťou,“ približuje a ako ďalej konštatuje: „Celoplošné testovanie bolo skúškou zručností z množstva predchádzajúcich dní, počas ktorých sme intenzívne spolupracovali s RÚVZ v odberovom mieste. Príprave tiež predchádzalo testovanie personálu žiarskej nemocnice. Vytvorili sme tri tímy v troch odberových miestach na parkovisku pred budovou polikliniky. Počas piatku 30. októbra sme otestovali spolu 996 zamestnancov a ich najbližších príbuzných. Až na obedňajšiu prestávku sa testovalo nonstop až do 21.00 hodiny. Aj keď sa zhoršilo počasie, ľudia stáli v dlhých radoch a trpezlivo čakali na poradie.“ Na jednotlivých stanovištiach spolupracovali zdravotníci v tíme zloženom z registrácie - zber údajov, nasledoval samotný odber biologického materiálu a jeho odčítanie a posledným článkom bolo vystavenie certifi-

kátu. „Mravenčia práca, inštruktáž pri každom odbere a trpezlivosť s citlivým prístupom priniesli očakávaný výsledok. Zdravotníci a ich najbližší príbuzní boli uvedomelí v dodržiavaní nariadení, ktoré chránili naše zdravie,“ zdôrazňuje Jana Angletová, ktorá sa zapojila aj do testovania na odberovom mieste v dedinke Hrabčiv v Klakovskej doline, a to v dňoch 31. októbra aj 1. novembra. „V spolupráci s príslušníkmi OS a PZ, samosprávou a dobrovoľníkmi z radov dobrovoľných hasičov a pracovníkov obecného úradu sme počas dvoch dní otestovali 460 obyvateľov. Najväčší nápor obyvateľov bol v sobotu počas celého dňa. Prišli obyvatelia nielen z obce, ale aj okresného mesta a okolitých obcí,“

spresňuje a približuje, čo bolo počas testovania jej úlohou: „V obci to bolo vykonanie všetkých úkonov testovania od odberu, testovania, odčítania a vystavenia certifikátu. Boli sme na to dve a v najväčšom nápoře pomohol príslušník OS. Obyvatelia prichádzali na stanovište disciplinovanne, trpezlivo, ale máličko aj so strachom z informácií, ktoré získali z rôznych zdrojov v zmysle - bude to bolieť, je to nepríjemné... Vysvetliť každému, v čom spočíva odber, bol čas, ktorým sme si však získavali dôveru. Spolupráca pri odbere je veľmi dôležitá, negatívna skúsenosť je vždy stresujúca.“ Jana Angletová tiež pozitívne hodnotí gesto zamestnávateľa otestovať svojich zamestnancov a ich

rodinných príslušníkov. „Taktiež skúsenosť a spolupráca so samosprávou je ešte intenzívnejšia, pretože som v nej donedávna pracovala a viem, že ľudia sa vedú zomknúť pre dobrú vec, pokiaľ majú dostatok informácií, ale hlavne pokiaľ ide o zdravie. Celoplošné testovanie bolo pre mňa skúškou nielen po fyzickej stránke. Nezáležalo na veku, bolo to vyčerpávajúce pre všetkých v súvislosti s časovým rozpätím, počtom dní a intenzívnou komunikáciou. Každého sme poučili o postupe odberu a keby boli naše skafandre priehľadné, tak by bolo vidieť aj úsmev, ktorý je pre nás samozrejmosťou. Celoplošné testovanie ukázalo uvedomenosť a zodpovednosť ľudí postaviť sa čelom k tomuto ochoreniu,“ dodáva na záver Jana Angletová, zdravotná sestra žiarskej nemocnice.

Dobrovoľníci aj zdravotnícky personál fungovali bez problémov

Do celoplošného testovania sa okrem profesionálnych zdravotníkov, vojakov či policajtov hlásilo na pomoc aj množstvo dobrovoľníkov. Niektorí sa starali o administratívu, iní asistovali pri samotných odberoch. Odbery v našom meste vykonával aj Michal Mišurda, ktorý študuje v 6. ročníku lekárskej fakulty. Testovanie vykonával Michal v sobotu

a nedeľu 31. októbra a 1. novembra. „Najväčší nápor bol v sobotu doobeda. Ľudia boli podráždení, že meškáme, keďže sme s testovaním začali asi až o 8.30 hodine,“ priznáva Michal a ako ďalej vysvetľuje: „Ráno som však bol na mieste, na Jilemnického ulici, jediný zdravotník a prvýkrát som sa o svojom umiestnení tiež dozvedel až v sobotu o 6.30 hodine, kedy mi volal veliteľ, že som tam nahlásený. Aktívne som sa snažil zistiť aspoň túto informáciu, niekoľkokrát som volal na veliteľstvo a nikdy mi nič nevedeli povedať.“ Na mieste sa však už dobrovoľníci aj zdravotnícky personál zorganizovali a fungovali viac menej bez problémov. „Vyzdvihnúť môžem dostatok ochranných pomôcok na mieste. Až na respirátory, ktoré aspoň pri odberoch mali byť FFP3 s filtrom, tie však prišli len v nedeľu a aj to nestačilo pre všetkých zdravotníkov. Najviac namáhavý bol nápor ľudí v sobotu a potom v nedeľu chodili po jednom. A, samozrejme, organizácia zdravotníkov, kde mne až do soboty rána nepovedal nikto nič, kolegyniu nahlásili na štyri odberné miesta naraz a druhú kolegyniu tiež niekoľkokrát presúvali ešte v sobotu ráno,“ pridáva na záver svoje postrehy budúci lekár.

(li)

Dobrovoľní hasiči pomáhali v nemocnici a zasahovali na miestach s potvrdenou nákazou

Členovia dobrovoľných hasičských zborov na celom území Slovenska boli nielen súčasťou odberných tímov počas celoplošného testovania obyvateľstva na ochorenie COVID-19. Spolu so zdravotníkmi, vojakmi, policajtm, profesionálnymi hasičmi a dobrovoľníkmi v administratíve priložili ruky k zdarnému priebehu testovania.

Žiarski dobrovoľní hasiči ešte pred samotným celoplošným testovaním odpracovali viac ako 200 hodín. Dezinfikovali mesto, pomáhali v žiarskej nemocnici, či zasahovali na miestach s potvrdenou nákazou.

Aj počas celoslovenského testovania pracovali do neskorých večerných hodín, aby boli všetky odberové miesta nielen kompletne vyzdenifikované. Dezinfikovali sa aj samotní členovia DHZM a technika, ktorú používali. Asistovali aj počas druhého testovania v sobotu 7. novembra, kedy vo večerných hodinách osvetľovali mobilné testovacie miesta na námestí.

Ich prácu ocenili aj samotní občania, ktorí im nielen slovnou podporou, ale im priniesli aj občerstvenie.

(li)

